

HDK-VALAND
HÖGSKOLAN FÖR KONST OCH DESIGN

NATURRUTAN

En visualisering *av natur med natur*

Elsa Mellquist

Uppsats/Examensarbete:	22,5 hp
Program och/eller kurs:	Textil – Kropp – Rum
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	Vt 2021
Handledare:	Maria Sjöstrand, Matilda Dominique
Extern handledare:	Klara Bothén
Examinator:	Maja Gunn
Opponenter:	Annika Ekdahl, Yuvinka Medina
Rapport nr:	xxxxxx

ABSTRACT

In my bachelor thesis was my intention to present the colors of nature, the way I see it. Both nature's tonality and the pigments that could be created from plants. Nature and its colors works as a visually library for me. In color and form investigations am I using natural materials and being inspired of nature's forms, structures and color combinations. The forest and the seaside are the inspiration for this work.

I created weaves which I've painted on with natural colors. I have picked and collected plants that I've boiled into color concentrates and later on painted on the warp before I weaved it. I've painted my inner pictures I have from nature, after I've made color maps and studied the visual expressions of nature.

KEYWORDS

Växtfärgning - Naturlig färgning - Natur - Färg - Väv - Material - Hantverk - Måleri

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	3
<i>Vävning</i>	3
<i>Färg</i>	3
<i>Skapa från grunden</i>	4
<i>Natur</i>	4
<i>Materialet</i>	5
Syfte	6
Mål	6
Frågeställning	6
Metod	6
Process	7
<i>Naturfotografi</i>	7-9
<i>Akvarellmåleri</i>	10-11
<i>Provvävar</i>	12-13
<i>Färgkoncentrat</i>	14-15
<i>Vävning</i>	16-23
<i>Växtfärga</i>	24
Reflektion	25
Sammanfattning	26
Referenslista	27

BAKGRUND

Detta projekt kommer utgå från intresseområden som legat mig varmt om hjärtat under en lång tid, vävning och färgning.

Vävning

Det är ett hantverk jag beundrar, intresseras av och dras till. Att skapa sitt textila material från början med hjälp av tråd och en vävstol är något som tilltalar mig. Det innebär möjligheter att utforma ett material exakt så som jag vill ha det. I form, struktur och känsla. Material, vävteknik, täthet på varp och inslag, alla val påverkar slutresultatet, alla delar, likt mig själv som väver, är en komponent i vävningen. Jag är en del av något.

Färg

I tidigare projekt har jag växtfärgat. Det började i mitt intresse för att färga textil, men att känna att jag ville göra det mer miljövänligt än vad den syntetiska färgprocessen tillåter. Ju mer jag växtfärgat har jag insett att förberedelserna har haft större betydelse än vad jag tidigare trott. Att samla material, spara matavfall och plocka växter i naturen är en lika stor del i processen som när själva färgningen på textilen sker. Det får mig att känna mig nära naturen och nära mitt material. Att jag återigen är en del av något.

I senaste projektet undersökte jag om jag kunde få fram färgen svart. Det är en färg som jag är en flitig användare av, nästan alla mina tidigare projekt går i en gråskala eller nedtonade färger. Jag klär mig oftast i svart, det är en färg jag känner mig som mest hemma och bekväm i. Men att veta att det också är den mest miljöfarliga färgen att framställa har skapat ett etiskt dilemma för mig, då jag strävar efter att i mitt konstnärliga skapande inte låta naturen ta för mycket skada av det jag gör. I projektet *Om svart* undersökte jag färgen svart ur flera perspektiv, så som ur naturliga färgningsprocesser och ur ett samhällsmässigt perspektiv, de kulturhistoriska aspekterna och om färgsymbolik.

Bild från projektet *Om svart*

I och med växtfärgningen har jag också kommit att intressera mig för färg och alla dess aspekter. Färg är något som tagit upp mycket utav min tankeverksamhet, både i konstnärliga projekt men också i vilka färger jag klär mig i och inreder med. Som sagt dras jag till det svarta, gråa, vita och dova färgerna. Men sen jag började växtfärga har min känsla för färger förändrats. Färger jag tidigare inte tyckt om har jag nu fattat tycke för. Men handlar det om att det växtfärgade oftare ger färger av en dovre och smutsigare ton, vilket passar min smak? Eller att jag har investerat så mycket tid bakom varje färg att jag vant mitt öga vid den? Eller ökar färgens värde när jag tagit fram den själv? Det är något jag ständigt undersöker, min relation till färg.

Skapa från grunden

Jag har insett att det som kopplar samman dessa intressen är att jag skapar något från grunden. Sedan jag började textila utbildningar och lärde mig olika typer av hantverk har jag dragits till att skapa material från grunden. Att ha kunskapen om att karda ull, spinna min tråd, väva mitt tyg, färga detta och sedan sy ett plagg utav det. Att vara en del av varje process, skulle kunna ses som ett kontrollbehov eller helt enkelt ett djupt intresse för hantverk, vilket kommer vara det här projektets största fokus. Det är också något som får mig att känna att tinget jag gjort får mer värde, intresse och känsla.

Natur

Inspirationen till många av mina arbeten grundar sig oftast i naturen. Antingen när jag i färg- och formundersökningar använder mig av naturmaterial eller inspireras av naturens former, strukturer och färgkombinationer. Det jag syftar på när jag säger natur är den miljö som finns runtomkring mig, icke skapat av människan. Skogen, havet, sjöarna och ängarna.

I det här projektet har det varit skogen och havskanten som har inspirerat mig. Den Dalsländska skogen har varit den natur jag mest vistats i under projektet och den miljö där jag hämtat de flesta växter jag färgat med. Havskanten och skogen är två skilda delar av naturen som innehar olika färgpaletter, former och strukturer. När jag kollar igenom mina naturfotografier som är tagna vid olika tidpunkter och på olika platser i Sverige ser jag ändå likheter, det är detaljbilder istället för översiktbilder. Utsnitt av naturen som för mina ögon ser ut som att någon komponerat ihop en vacker tavla.

För mig har naturen alltid funnits nära. Jag har bott intill skogen och havet. Mina barndoms somrar har spenderats seglandes, där jag levt sida vid sida med naturen och en är både beroende av naturen och en del av den. När jag är i naturen känns mina sinnen vidöppna. Jag blir nästan överväldigad. I skogen och vid havet känner jag mig så liten, en del av något större, i en miljö där så många människor tidigare gått. Jag har en vördnadsfull inför naturen.

Bild på Grethe Wittrocks verk *Arctica* (Browngotta Arts, 2020)

Grethe Wittrock är en dansk konstnär som likt mig har en fascination för de former, strukturer och färger som går att finna i den skandinaviska naturen. När hon väljer att gestalta dessa gör hon det i textil, då hon tyckte att den struktur, textur och yta som finns i textila material stämde bra överens med hur hon ville gestalta naturen. (Browngotta Arts, 2020) Hon arbetar i samspel med det textila material hon använder, vilket är kärnan i mitt skapande och som i detta projekt kommer att ha en fortsatt stor roll.

Materialet

I mina projekt med växtfärgning har färgmaterialet varit det ting jag samarbetat med och undersökt. Det är i materialet det börjar, vare sig det är ullgarn eller blåbärsris, och det är dessa jag undersöker i min process. I detta projekt är materialet de växter jag färgar med. Men även tråden jag använder, som kommer från djur och natur. Dess egenskaper får lysa igenom och användas utefter dess kvalitéer. Alla material jag använder, både färgmaterial och tråden är laddade från början med olika karaktäristiska drag, innan jag rört vid dem.

Tillsammans med mig blir det ett samarbete, ett samspel mellan mig och materialet. Materialet blir en medskapare. Jag behöver inte tillföra allt själv, det kommer ett uttryck gratis. Hur fibrerna ur den spunna ulltråden sticker ut och ger dess karaktäristiska drag och drar åt sig mycket färg. Hur ullen reagerar när det är varmt, när fibrerna tovar sig samman och hur de går att forma. När jag färgar tråden känns det som dess egenskaper blir ännu tydligare. Jag ser vilket av materialen som drar åt sig mest färg och även hur nyanserna skiljer sig beroende på vilken färg materialet hade från början i sin ursprungliga form.

Camilla Groth som är keramiker har skrivit texten Skapande - ett sätt att samspela med sin omgivning i boken Earth Wind Fire Water. I den texten har jag funnit mycket av mina egna tankar i. Hur hon beskriver sitt fysiska möte med leran och samspelet emellan henne och materialet. När hon skriver om hur det är viktigt att lyssna på materialet, hur det betar sig och vad det kan erbjuda, kallar hon det för att ha empati för materialet. Det tycker jag låter väldigt fint och bra beskrivet, men ett ord som kanske inte vanligtvis kopplas till icke levande ting. Hon beskriver det som att materialet är en aktiv samarbetspartner i den skapande processen, vilket levandegör processen. Att materialet är en sådan aktiv samarbetspartner bidrar ju även med att det har sin egen röst och att den ibland kanske inte stämmer överens med min egen. Exempelvis när jag växtfärgar, ibland blir färgen inte som när jag färgat den tidigare, vilket såklart kan vara frustrerande.

Genom att vara uppmärksamma på hur materialen samspelar med oss kan vi också bli medvetna om det beroende och det ansvar som vi har gentemot vår materiella omgivning. Skapandet kan ge oss en möjlighet att bli konkret medvetna om materialens egenskaper och hjälpa oss att inse vilka sätt de är relevanta för oss. Konsthantverkets praktik kan bli en plats för mänskligt och materiellt samspel, som på ett subtilt sätt kan leda oss mot ett mer hållbart och respektfullt sätt att hantera material i vår omgivning. - (Nordic network of crafts associations, 2020, s.38)

SYFTE

Jag önskar att via mitt skapande synliggöra naturens färger på två olika sätt. Att visualisera naturens rika färgskala och att visa på vilka färgpigment som kan skapas av växter från naturen. Med dessa färger vill jag måla och förmedla min känsla av natur i vävning.

MÅL

Med färginspiration från naturen och växtfärgning vill jag att arbetet ska utmynna i en eller flera vävar.

FRÅGESTÄLLNING

- Hur kan jag med växtfärgning skapa en väv där jag gestaltar min känsla av natur?

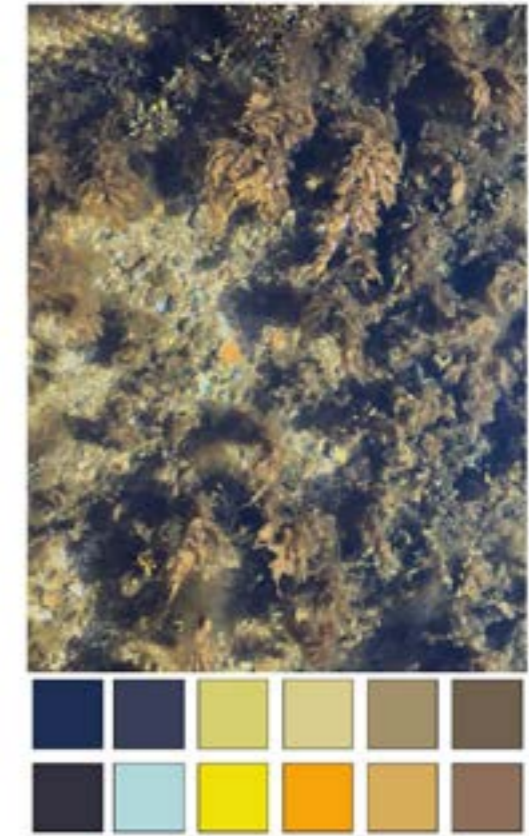
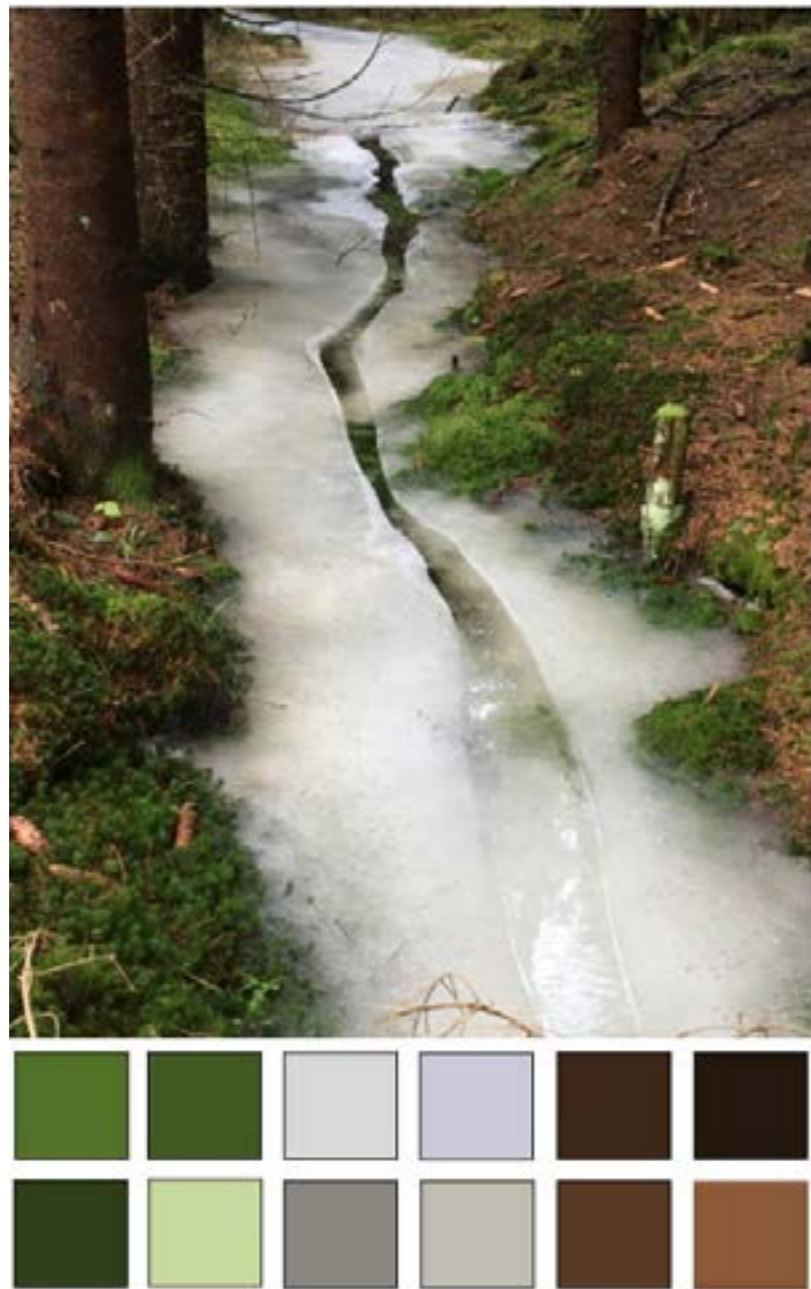
METOD

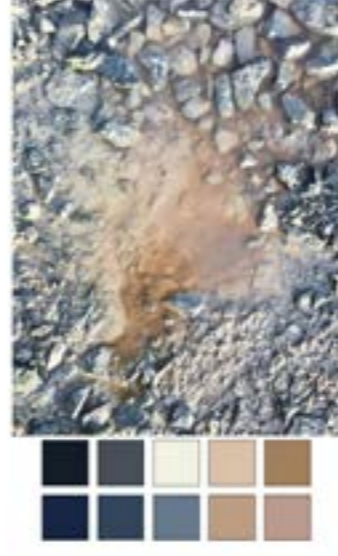
Jag kommer börja med att göra skisser utifrån fotografier och minnesbilder av natur. Utefter dessa skisser kommer jag att göra provvävar i liten skala för att kunna testa olika metoder för hur jag ska gå tillväga för att få en så givande process som möjligt, där mitt intuitiva skapande inte kommer störas allt för mycket av de planerande momenten. Jag kommer undersöka om jag ska växtfärga garnet innan jag väver med det, eller om jag kommer göra ofärgade provvävar för att sedan färga dem när de är nedmonterade från vävstolen. Jag kommer använda mig av garner i olika material för att få fram färgskiftningar och olika strukturer.

PROCESS

Naturfotografi

Jag började mitt projekt med att gå ut i naturen, för att börja där allt i mitt projekt utgår ifrån. Jag gick en långsam promenad i skogen där jag fotade detaljbilder och överblicksbilder. Utefter de bilderna och gamla foton från andra årstider som jag haft i mitt fotobibliotek tog jag ut vilka färger som fanns i foton och sammanställde dessa till en färgkarta.

Färgkartor

Loggbok 8/3

Att göra färgkartorna har varit ett tydligt sätt för mig att se vilka färger som finns i naturen, vilka annars kan bli lite otydliga och smältas samman. Det gjorde det extra tydligt för mig på de bilder som jag tog i mars, att se hur många färger som finns i naturen, då det finns en föreställning av hur grått och färglöst Sveriges natur är vid vintertid. Efter jag har gjort dessa färgkartor är det som att jag har fått på mig ett par nya glasögon, där alla färger förstärks. Jag kan inte undvika att se alla färger i allt jag ser i min omgivning. Hur ett blad övergår från starkt mörkt grön till kanter som ser ut att vara doppade i en rödbrun färg. Eller hur mossan helt plötsligt skiner som stark turkos genom det tunna snötäcket. Det känns både som att jag blivit uppmärksam och ser alla färger starkare, samtidigt som alla färger jag annars inte skulle sett så starka, har blivit väldigt mycket starkare nu. Det får mig att tänka på hur alla människor ser färg olika. Förut har det känts som att diskussionen om hur människor ser färg olika legat på om vi ser samma nyanser. Men nu börjar jag fundera på om vi ser olika mättnader. Och hur färgen påverkar oss. Jag kan bli trött i huvudet av för mycket starka färger. Men framförallt om det är många olika kulörer, det känns som att mina ögon får alldeles för mycket information, att de hellre trivs med max tre olika kulörer samtidigt.

Kanske fyra.

Färg finns där hela tiden. Färger syns till och med när jag blundar. Mot insidan av ögonlocket kan jag se dem en och en i pulserande övergångar. När ögonen är öppna ser jag nästan hundraåttio grader fullt av färger i olika fält. De finns överallt och de förändrar sig ständigt beroende på hur ljuset faller på dem. Antingen finns de där för att de har sin färg naturligt (himlen, havet, träden, djuren, blommorna, konstant men med färgvariationer i varje ögonblick, årstid och väderlek) eller så har vi människor använt dem för att färgsätta vår värld (och där förändrar de sig också konstant med tiden och ljuset). (Kühlhorn, 2017, s.9)

Formgivaren Lotta Kühlhorn har i boken ”Kulör : en bok om vad färg gör” skrivit om vad som titeln avslöjar, vad färg gör för oss, men också vad färg gör för henne själv. Både aspekterna intresserar mig och jag känner ett släktskap av hur hon ser på färg, även fast vi inte alls gillar samma nyanser. Lottas Kühlhorns färgpalett består av starka och klara färger, och i hennes mönster gör hon ofta kombinationer av grundfärgerna. Mina färgpalett innehar ofta nyanser av beige, svart, mörkgrön, roströd och mörkblå i murriga toner. Hon skriver om att hon tror att alla människor har sin egna färgpalett och uppmanar till att utmana den. Det är något jag ständigt tänker på och framförallt i det här projektet, att undersöka min egen och naturens egna färgpalett.

Tidigare i projektet ställde jag mig frågan om färgens värde ökar om jag tagit fram den själv. Jag har kommit fram till att jag känner väldigt mycket mer för mina tyger som är växtfärgade. Först och främst är det för att det något jag själv har varit med och skapat. Jag med mina kunskaper som jag kunnat ta del av från människor som levt innan mig och förmedlat kunskapen vidare. Tiden som ligger bakom framtagningen av färgen gör också att den känns mer värdefull. Plockningen av färgmaterialet, eventuell blötläggning, kokning och sedan färgning. Och all min kunskap som är en förutsättning för att kunna färga. Vilka växter som ger färg, vilken tid på året de ska plockas, var i naturen jag har sett växterna. Jag tycker också att färgen på växtfärgade material har en djupare ton och fler skiftningar.

Akvarellmåleri

Att måla har varit en skissmetod som följt med mig under några år, det är ett snabbt sätt för mig att överföra mina inre bilder till något fysiskt. Det flytande uttrycket som akvarellfärgen ger är något jag är ute efter att skapa i väven, så därför kändes det passande att använda i skisstadiet också. Jag gjorde både mer föreställande bilder och abstrakta färgfält, både utifrån förlagor och minnesbilder.

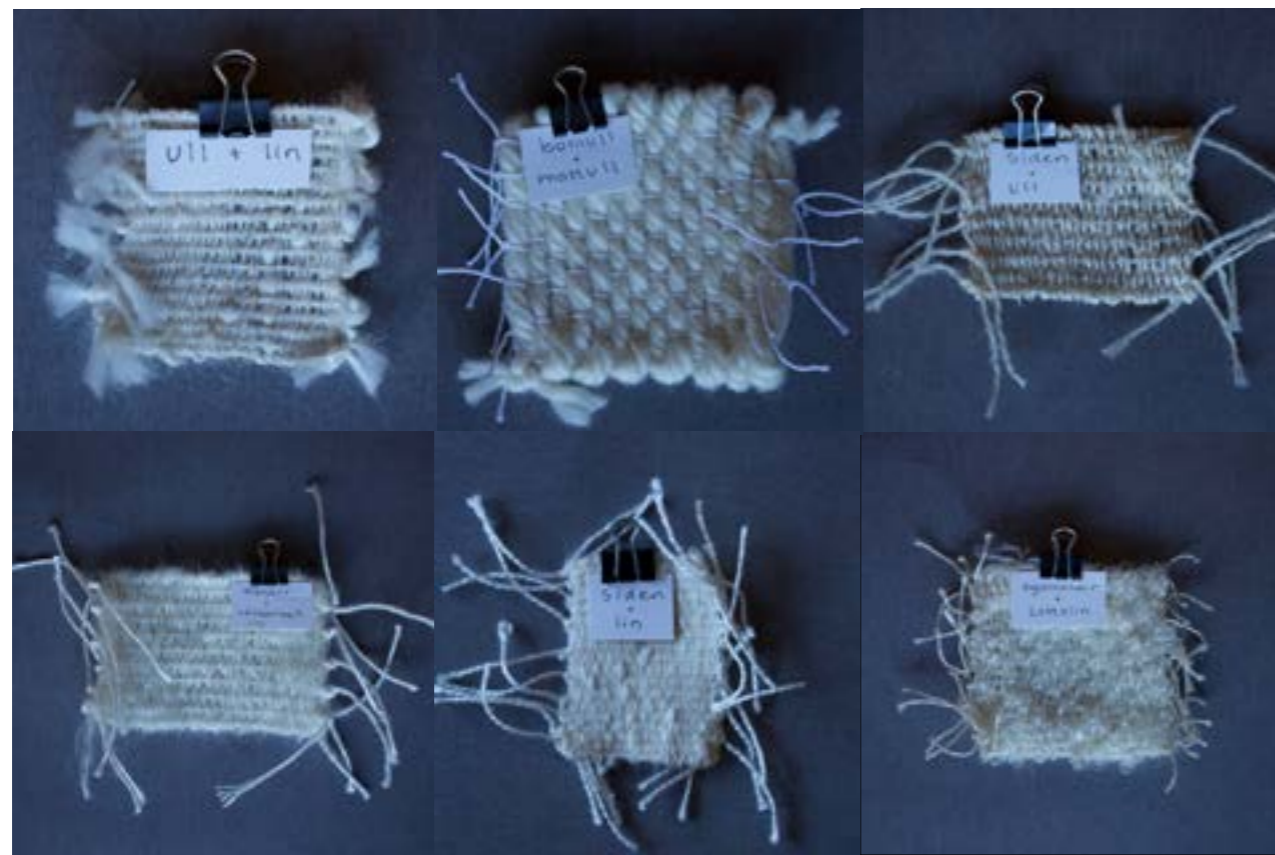

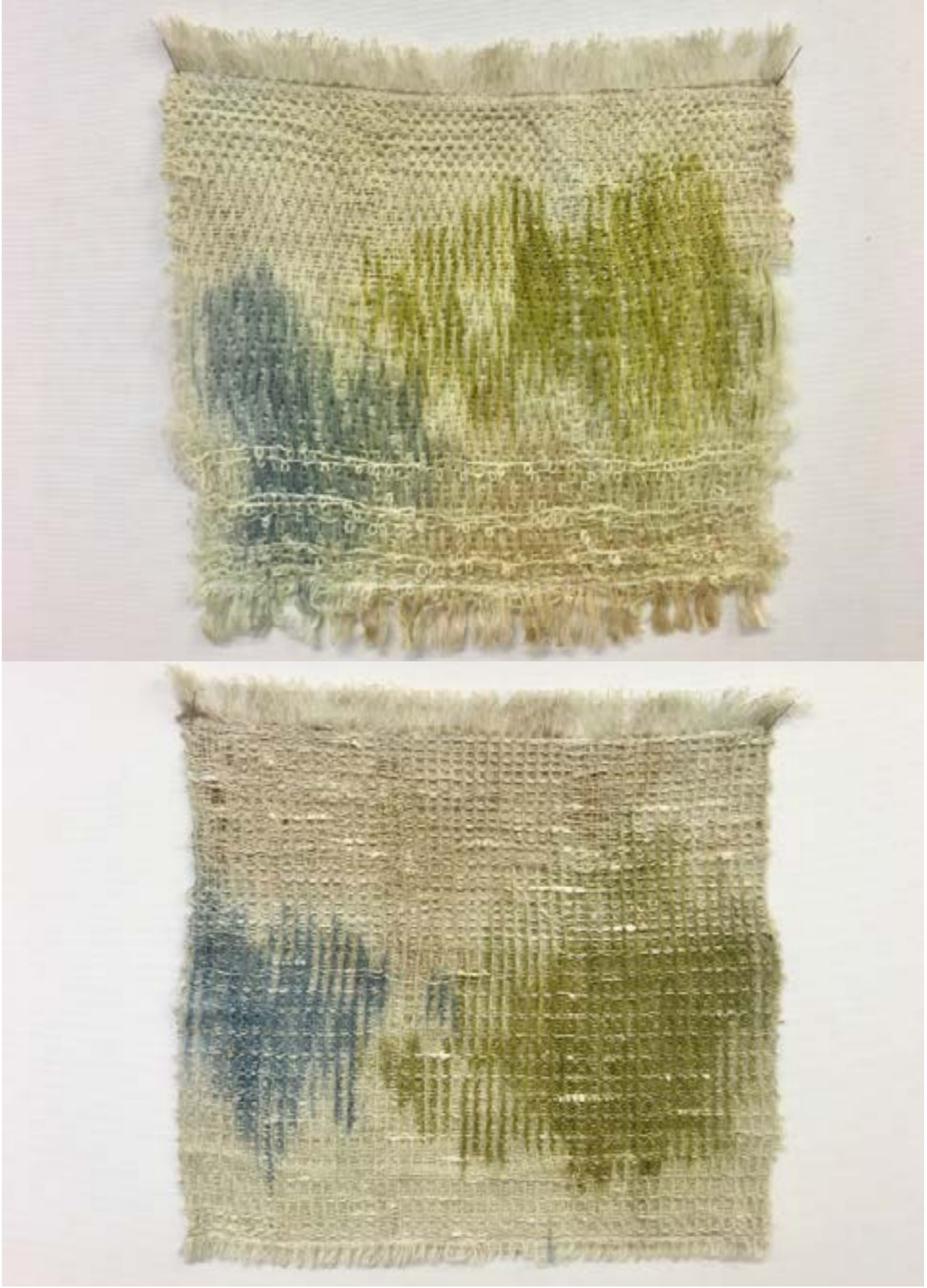
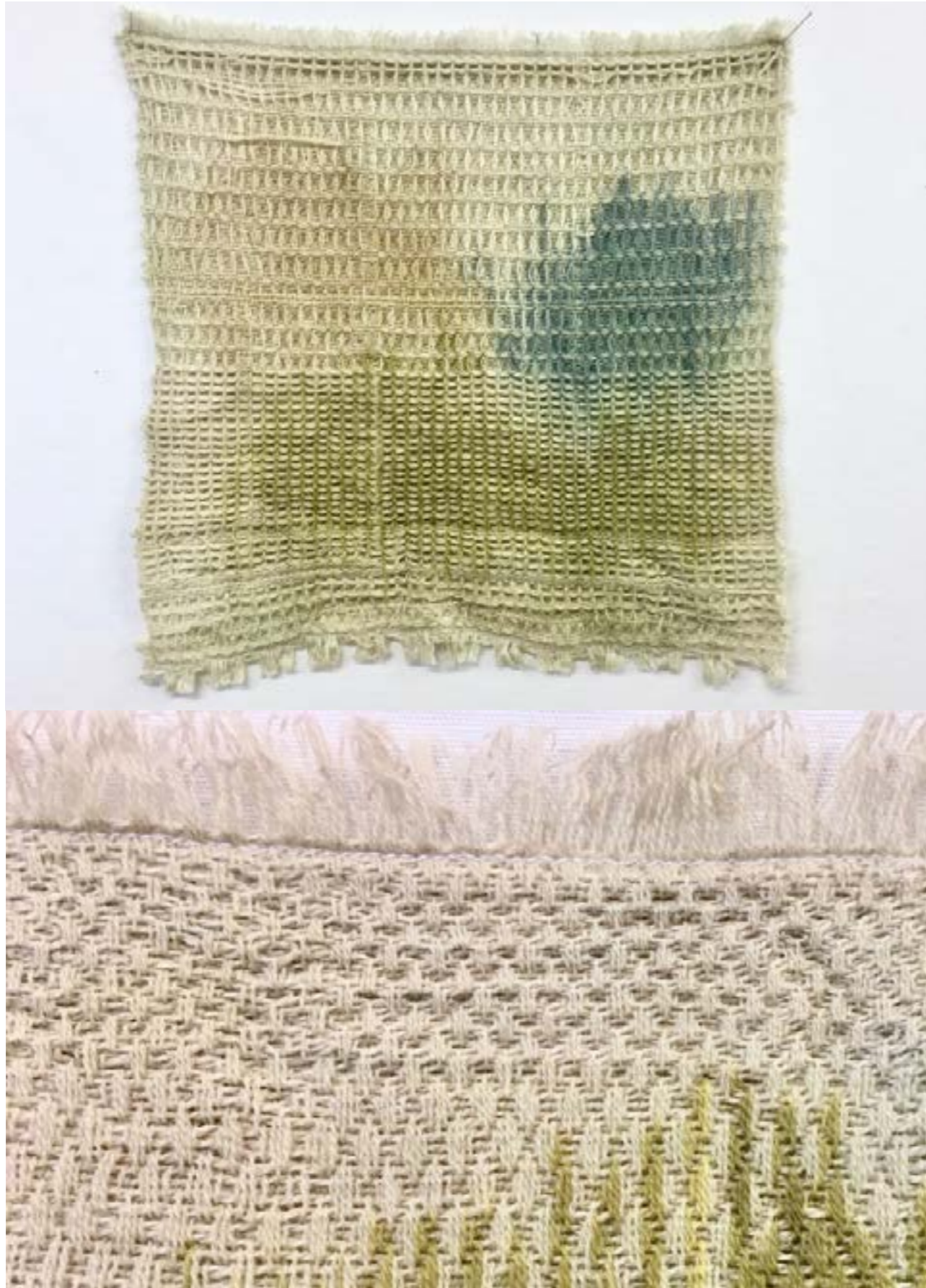
Akvarellskisser

Prowävar

Efter att ha gjort materialprover i form av både små provvävar i vävram och färgat dessa satte jag upp en provväv i vävstolen. Det jag ville testa med min provväv var att se hur det målade motivet skulle påverkas. För att se det provade jag olika bindningar och olika material på inslagen. Jag använde mig av bindningarna våffelväv och en bindning jag testade mig fram till i Weavepoint, båda är bindningar med mycket fördjupningar och upphöjningar, vilket skapar ett djup i ytan. Efter mina tester insåg jag att jag antingen skulle behöva göra ganska lösa slag med tunt inslag eller använda mig av en bindning där varpen syns mycket, då jag vill att det jag målat på varpen ska synas mest. Det är svårt att få till samma spänning på trådarna i vävstolen och på tryckbordet, vilket gjorde att motivet ändrades när det spändes upp i vävstolen. Jag insåg efter provväven att jag behövde byta metod från att måla varpen på tryckbordet till att måla direkt i vävstolen.

Provvävar

Loggbok 8/4

Det är fuktigt i skogen när jag på eftermiddagen går ut för att samla färgmaterial. Skogens dofter är starka. Färgerna likaså. Det känns alltid som att färgerna är starkare efter det har regnat. Jag har med mig påsar för att plocka färgmaterial, jag tog några extra ifall jag skulle hitta något oväntat. Jag börjar med att samla på mig grankottar, förra gången jag färgade tog de slut. Jag går vidare mot blåbärsriset, försöker att inte få med mig rötterna och plockar från olika ställen. Det känns dumt att ta för mycket från en och samma plats. Under promenaden håller jag utkik efter fallna grenar med lav på. Känslan av att hålla ögonen på spänn efter något specifikt kan liknas med att plocka svamp. Leta efter skogens guld. Men denna gång inte kantareller. Min vän och hennes hund är med mig. Efter ett tag kommer vi till en stig där det fallit grenar av granris, det har jag lagt på minnet från tidigare promenader. Medan jag plockar granriset blir hunden otålig och gnyr. Men hunden kommer behöva vänta lite till. Jag hittar massvis av fallna döda grenar med lav på. Plockar med mig så många mina händer kan bära. Sen rör vi oss hemåt. Jag, med ryggsäcken full av påsar med färgmaterial.

Färgkoncentrat

Jag kokade färgkoncentrat av växter jag samlat under hösten och låtit torka, och växter jag samlat under mars och april månad med matavfall av mat som odlats i svensk mark. Totalt blev det fjorton färger, vars färgstyrka och mängd av olika nyanser överraskade mig positivt.

Process av växtfärgning

Vävning

När det var tid att sätta upp en större väv valde jag bindningen Honeycomb, en bindning från York som tros vara från 700-talet. En bindning med varptrådar som går över flera inslag utan att binda an, vilket visar varpen mycket där det målade motivet jag gjort kommer att synas.

Utefter mina materialprover av olika garner valde jag tillslut två olika lingarner, ett tunnare i 16/2 och ett tjockare våtspunnet lin tillsammans med Shetlandsull. Garnerna tar åt sig olika mycket färg och är också olika glansiga och tjocka, vilket skapar lite olika uttryck, både i färg och struktur.

Något som jag dock märkte när jag tog ner väven och tittade på den färdig var att det inte blivit som jag tänkt. Till skillnad från tidigare målningar och en generell bild av att växtfärger ger mer nedtonade färger tyckte jag att färgerna denna gång var väldigt starka. Färgfälten kändes för tydliga och för många i min smak. Jag hade en föreställning av att inslaget som var en dov blågrön nyans, skulle tona ner de andra färgerna och lägga sig som ett filter, vilket det gjorde i viss mån, men inte så mycket som jag hade hoppats. Det är med blandade känslor över att färgerna i mitt tycke blivit så starka. På ett sätt glädjer det mig, växtfärg ses ofta inte i så starka nyanser, nu lyckas jag ju verkligen visa på vilka färgpigment som går att skapa från växter, vilket varit min intention i det här projektet. Men samtidigt stämmer de inte riktigt överens med mitt egna tycke och smak. Efter att ha analyserat väven inser jag att det som stör mig är alla de små färgfälten. Hade de varit större hade de givit ett lugnare intryck, samt om mättnaden hade varit svagare. När jag utgick från min akvarellmålning såg jag alla de små fält där färger hade möts och blandats, där det blå stora fälten möts med det gula och bildat en övergång i grönt. Det var det jag försökte fånga i mitt målning på varpen, men som i mitt tycke blev för tydligt.

När jag målade med mina färgkoncentrat gled färgen ut i garnet, det gick inte att kontrollera var färgfälten skulle sluta, vilket till en början irriterade mig. De vattniga färgkoncentraten spred sig åt alla håll, det levde sitt egna liv. Det fick mig att tänka på texten jag läst av Camilla Groth. Att materialet lever sitt egna liv och inte går att kontrolleras. När jag målar med akvarell tycker jag att den största njutningen är att färgen sprider sig på det blöta pappret och möter andra färger som blandas med varandra och skapar ytor som jag inte själv kunnat skapa.

Denna väv gav mig många insikter som jag tar med mig till nästa. Jag insåg även att jag saknade strukturen som mina provvävar hade, Honeycomb-bindningen visade varpen tydligt, men jag kände att inslagen endast blev som en ihopbindning av varptrådarna. Jag återgick till bindningen jag provade mig fram till när jag solvade till våffelväven.

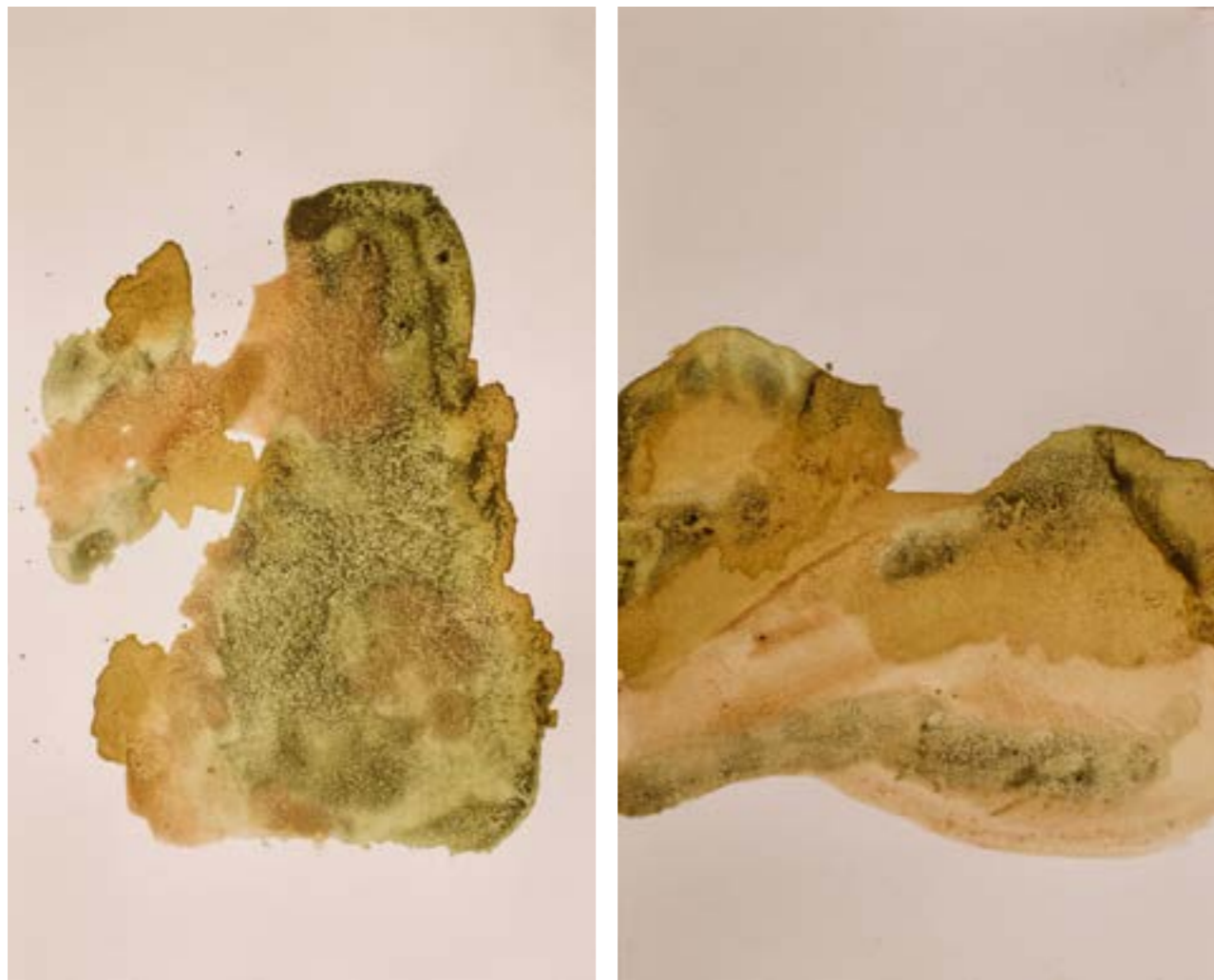

Test av hängning och komposition

Jag bestämmer mig att försöka se hur färgen jag målat på varpen betett sig på samma sätt som akvarellerna. Jag tror det är min känsla av att jag blir överväldigad av alla de olika färgfält och storleken som inte funkar för mig. Inför nästa väv bestämmer jag mig för att inte måla på hela varpen, utan endast i samlade enskilda delar, då jag vet att färgen ändå kommer flyta ut. Jag väljer också ut tre respektive fyra färger att använda mig av och gör skisser utefter dessa. Jag skissar denna gång med färgkoncentraten på papper, istället för med akvarellfärgerna. Det hjälper mig att inte hamna i momenten där jag använder mig av för många färger, vilket ofta händer mig när jag målar och som jag sedan ångrar. Få nyanser ger mig ett lugnare intryck och de färger jag väljer harmoniserar med varandra.

Jag gör skisser på den ena nästkommande väven med färg från rödlök, alkottar och blåbärsris. Den andra vävens skisser består av färg från rödkål, ljung och röd lök.

Denna gång använde jag mig av samma bindningar som i mina provvävar, våffelväv och varianten av den rutiga kyperten. Jag förhöll mig mer till mina skisser, använde de som förlagor när jag målade. Färgerna betedde sig som väntat inte exakt som de gjort på papper, men jag kände mig ändå väldigt nöjd med hur det betedde sig på varpen. Jag valde att endast ha varp i ull, men i två olika naturvita färger. Garnet tog åt sig mycket färg och hur färgerna flöt ut tyckte jag förstärkte motivet mer och skapade spännand ytor när de mötte bindningen.

Utöver att fota vävarna i utställningssalen ville jag testa att fota dem utomhus, i skogen. När jag gjorde det kändes det så rätt. Som att de varit ute på en lång resa för att sedan komma hem igen, tillbaka i den miljö de en gång kommit ifrån. Jag tycker om skillnaderna som blev i de olika fotomiljöerna. I utställningshallen kändes det som att naturen och dess uttryck var närvarande, motiven blev väldigt tydliga och bindingarna likaså. Det är lätt att se detaljerna. I skogen smälte de in i omgivningen, det skapades ett samspel mellan vävarna och naturen och för mig kändes det tydligt att de befann sig i sitt rätta element. I närbilderna flyter vävarna och skogen ihop och blir ett, svårt att se var naturen tar vid, de både blir till strukturer och färger.

Växtfärga

Att färga med växter ger mig en känsla av frihet och självständighet. Jag klarar av att göra något som har en funktion för mig, i detta fall att gestalta något, i andra fall att färga ett plagg som jag kan bära. Att vara med i hela processen till att få fram det resultat jag önskar bidrar för mig till ett djupare skapande. Att färga med växter kan innebära både besvikelse och överraskningsmoment, det kan vara svårt att kontrollera allt, materialet är så levande och många aspekter spelar in. Det lämnar mig aldrig oberörd. Färgen kan bli starkare eller svagare än tänkt, skifta i nyanser eller blekna med tiden. De färger som inte är så beständiga med tiden stör mig inte. Jag tycker om att tidens gång får synas, att det inte går att kontrollera det helt och hållet. Det är ett levande material jag jobbar med, som inte vid någon punkt slutar vara levande. Om färgen bleknar bort kan en ju alltid måla på eller färga om det igen. För mig känns det skönt att det inte är så definitivt, att färgerna jag färgat kan ändra färg med tiden, likt hur de betar sig i sin råa form i naturen, där de också ändrar färg med tidens gång.

Environmental transdisciplinary artist blurring the boundaries between art, craft, science and philosophy. I utilise natural materials, colours from nature, water and plant communication to highlight social and environmental sensitivities. Collaborating through cultures and professional fields – Art and Science. (Jeanette Schäring, 2019)

Liksom Jeanette Schäring formulerar det, handlar processen om att färga för mig också om hur gränserna mellan konst, konsthantverk och vetenskap blandas samman och blir beroende av varandra. Till en början är det en mer strukturerad process, med recept och tydliga ramar. Det är en process som passar mig. Med den kunskapen i ryggen kan jag få en mer intuitiv process där spontant skapande sker. Det är också en av tjugningarna i naturlig färgning för mig. Att det både är en planerande del, så som att läsa recept, samla material som sedan torkas alternativt blötläggas före en kan färga med det. Men att det också finns en sida som är väldigt experimenterande och att jag kan vara mycket mer fri i mitt färgande än vad jag upplever att jag är i syntetisk färgning.

Under min studietid har jag tänkt mycket på materialet och dess ursprung. Jag har strävat efter att inte köpa nyproducerat. Både ur en miljösynpunkt och ur konsumtionssynpunkt. Jag har funderat mycket på vilka ramar jag ska sätta för mig själv när jag väljer vilka färgväxter jag ska använda i det här projektet. Växter från skogen har alltid varit en självklarhet, kanske för att skogen finns så nära inpå mig rent geografiskt här i Dals Långed. Men jag går också efter filosofin att endast ta det jag behöver och gillar tanken på att använda mig av restprodukter. Rester från grönsaker som kan odlas i den svenska naturen. Som rödlök och rödkål. Jag har också funderat mycket över om jag ska tillåta mig själv använda planterade färgväxter, men som ändå kan växa i den svenska naturen, vilket är kulturväxter. En kulturväxt är något som människan odlar för att dra nytta av på olika sätt, så som i mat, parfymering, virke till byggnation, textilier och så vidare ("Kulturväxter", 2019, 28 november). När jag läser på om kulturväxter får jag reda på att tall och gran räknas också in i kategorin kulturväxter. Något som jag tänker är svensk skog. Men mycket av den natur vi omger oss med har någon gång blivit planterad. Jag bestämmer mig för att mina ramar ska vara den skog som finns runt omkring mig samt matavfall från grönsaker odlade i Sverige.

Ju mer jag läser och funderar på växtfärgning desto fler aspekter finner jag. Till en början har jag tänkt att växtfärgning är det miljövänliga alternativet till syntetisk färgning, men det finns andra aspekter som gör att bara för att jag växtfärgar så påverkar jag inte miljön. Det beror förstås i vilken skala en växtfärgar. Jag tror inte att det går lösa färgindustrins problem med att gå från syntetisk färgning till att växtfärgning. Så fort något kommer upp i industrinivå stöter en på problem. Problem som jag också tampats med när jag plockat material. Hur mycket material får jag ta? Hur påverkas miljön runtomkring där växten har växt om jag tar den därifrån? Jag får konstatera att det helt enkelt inte är så enkelt. Som människa i naturen kommer jag alltid att påverka den på något sätt. Vad en som människa får göra i naturen är en stor och komplex fråga som jag inte har några svar på. Min intention med det är arbetet är att jag vill förmedla och upplysa om den upptäckt jag har gjort, att det finns färg i vår natur vi kan färga med. Ett kunskapsarv som har haft ett glapp på 150 år. Att färga med växter grunden till färgning, det var så det hela började, det var så färg hittades. Den etiska biten av växtfärgning är intressant, men inte fokus i mitt projekt, men det krävs ändå att jag är medveten om den här delen i det hela, och att mitt förhållningssätt blir att endast ta

REFLEKTION

Min frågeställning i detta projekt var:

- Hur kan jag med växtfärgning skapa en väv där jag gestaltar min känsla av natur?

Detta kom att bli en fråga som diskuterades under min presentation, i mitt samtal med opponenter Annika Ekdahl. Att en nu i efterhand kan fråga sig om ordet ”hur” ska vara med. Den tanken har inte tidigare slagit mig, men nu i efterhand känns den tanken befogad. Färgerna stämmer inte alltid överrens med hur växten eller naturen som jag har färgat ser ut. Att en rosa blomma kan bli ett brungrått pigment. I många fall kan jag inte gestalta den färgpalett jag inspirerats av när de inte blir en direkt översättning i färgningen. Kanske var det vad som skapade problematiken för mig i den första väven jag gjorde. Att färgerna inte överrensstämde med den bilden jag ville gestalta.

Men det kanske är just ordet ”hur” som ska vara med. Det har ju blivit det jag kommit att undersöka, och vad som jag märkte med min första väv inte fungerade. Att min känsla av natur inte framgick i den första väven. Att endast för att jag använde växtfärger skapas det inte automatiskt en känsla av natur. Jag har insett att de färger jag var inspirerad av och det budskapet jag ville få fram, inte handlade om den skandinaviska naturens alla färger. Utan de färger naturen innehar under vinterhalvåret. Den tid då det ofta sägs att den skandinaviska naturen inte innehar någon färg. Denna insikt har hjälpt mig förstå varför jag blev så besviken över hur den första väven blev.

Mitt syfte, att synliggöra naturens rika färgskala och att visa på vilka färgpigment som kan skapas av växter från naturen och förmedla detta i en väv, känner jag har lyckats. Jag har fått många frågor och förundrade blickar när jag berättat för betraktare att färgerna jag målat med är växtfärger. Jag har pratat med många besökare på utställningen, som inte visste att det gick att färga med växter och var nyfikna på hur processen gått till. När jag pratat med dessa och sett deras miner fick det mig att minnas hur jag själv kände första gången jag fick reda på att en kunde växtfärga. Det känns fint att föra den vetenskapen vidare, sprida den till personer som kanske inte har ett starkt naturintresse eller hantverkskunnande.

Inför examensutställningen funderade jag mycket över om jag skulle presentera alla tre vävarna eller endast de två sista. Jag fotade alla tre vävarna ihop inför presentationen och kände då att jag inte ville visa foton på de tre tillsammans. Jag tyckte inte att de hörde ihop, jag såg inte heller den första väven som en del av mitt slutresultat, endast som en del i processen, som en stor skiss. Men efter att ha landat lite efter presentationen insåg jag att det snarare var kompositionen på de hängda vävarna som störde mig, då jag hängt alla på en lång rad.

På utställningen blev jag tilldelad ett hörn och provade att placera de tillsammans men ändå de två skilda från den första väven. Jag tyckte det fungerade bra, vävarna har olika uttryck, men gynnar också varandra. Jag ser likheter i de som jag inte såg när de var nygjorda. Den första väven känns nu om en inzoomad detaljbild, och de två andra som mer översiktsbilder.

Bild från utställningen i Växthuset - Trädgårdsföreningen i Göteborg

SAMMANFATTNING

Resultatet av mitt examensarbete blev tre vävar. Tre olika strukturer, tre olika motiv och tre olika färgkombinationer. En familj där den första väven är storsyskonet och de två senare är tvillingar. Tillsammans är de en familj, där deras förfäder är ull, lin, blåbärsris, rödlök, alkottar och ljung.

För mig har det här projektet handlat om mitt egna görande, görandet i vävningen, färgningen och målandet. Förberedelser, samlande, uträknande som tillslut utmynnande i ett intuitivt målande. Något som jag vet att jag kommer fortsätta med, om det blir i den kombinationen som jag gjort nu återstår att se. Men att se hur textilen och färgen förhåller sig till varandra är något jag vet att jag kommer fortsätta med.

Vävningen och växtfärgningen är två väldigt gamla tekniker. Att fortsätta med något som många gjort innan mig ger mig en varm känsla av tillhörighet. Det känns mäktigt att använda mig av tusentals års gamla kunskaper. Som Annika Ekdahl så fint uttryckte det under opponeringen på examenspresentationen *Det känns som en present att få stå i raden*. Jag kan inte annat än att hålla med.

REFERENSLISTA

- Browngotta Arts (2020, 3 juni). Grethe Wittrock. <http://www.browngrotta.com/Pages/wittrock.php>
- Browngotta Arts (2020, 15 februari). Grethe Wittrock. [http:// www.browngrotta.com/Pages/wittrock.php](http://www.browngrotta.com/Pages/wittrock.php)
- Kühlnhorn, L. (2017). Kulör: en bok om vad färg gör. [Stockholm]: Bonnier fakta.
- Jeanette Schäringer. (2020) Hämtad 2020-09-23, från <https://www.jeanettescharing.net/>
- Nordic network of crafts associations (2020). Earth, Wind, Fire, Water. Stuttgart: Arnoldsche.
- Kulturväxter. (2019, 28 november). I *Wikipedia*. Hämtad 2021-05-27 från <https://sv.wikipedia.org/wiki/28%20november%202019>